

งานศึกษาวิจัยเรื่อง ภูมิปัญญาเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติน้ำ ที่ดิน ป่า
 กรณีศึกษา ชั่วญ 37 ประการของชาวปกากะญอ บ้านแม่จะปู ตำบลบ่อแก้ว อำเภอสะเมิง จังหวัด
 เชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงวิถีคิด มุมมองของชาวปกากะญอ บ้านแม่จะปูผ่าน
 ภูมิปัญญาชั่วญ 37 ประการ กัมกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติน้ำ ที่ดิน ป่าปัจจุบัน และเพื่อวิเคราะห์
 เจาะลึก ปัจจัยที่ทำหน้าที่ในการรักษาเสถียรภาพ ตลอดจนเงื่อนไขข้อจำกัดสู่ความยั่งยืนในการ
 จัดการทรัพยากรธรรมชาติ

จากการศึกษาวิจัยพบว่า ชั่วญตามความเชื่อของชาวปกากะญอ คือ พลังจิตวิญญาณ
 สักดิ์สิทธิ์ที่สถิตอยู่ใน (1) ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายมนุษย์ (2) สัตว์ และ (3) พืช รวมทั้งหมด 37
 ประการ โดยปัจจัยในการกำหนดที่สถิตของชั่วญว่าควรอยู่ ณ แห่งใดนั้นเป็นความเชื่อมโยงกับการ
 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และธรรมชาติ กล่าวคือ ชั่วญที่อยู่ในร่างกายมนุษย์เป็นการ
 สะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคลกับครอบครัวและชุมชนตลอดจนกัลยาณมิตร เพื่อให้
 เกิดความเคารพต่อระบบความเป็นอาวสุ มีความกตัญญู และสร้างความสมานฉันท์ เกื้อกูลต่อกัน
 เช่นเดียวกับการกำหนดชั่วญในสัตว์และพืชต้องพิจารณาจากปัจจัยทางธรรมชาติ ภูมินิเวศน์ เพราะ
 ชั่วญคือดัชนีชี้วัดความมั่นคงสมดุลชีวิต และสิ่งแวดล้อมของชุมชน ซึ่งสิ่งเหล่านี้กลายเป็นความ
 แขนงในการสร้างเงื่อนไขเชิงมาตรการในทางปฏิบัติให้แก่คนและชุมชนในการดูแลสิ่งแวดล้อม
 เสมือนการปกป้องรักษาชั่วญของตนเอง

ชั่วญมีบทบาทในการกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์และเป็นความสัมพันธ์ระหว่าง
 มนุษย์และธรรมชาติ ตั้งแต่เดิมมาชาวปกากะญอใช้ความเชื่อเกี่ยวกับชั่วญอธิบายความหมายของ
 จิตวิญญาณชั้นสูงของสรรพสิ่งในธรรมชาติและพลังในการกำหนดวิถีของโลกที่สมดุล วิถีชุมชน
 ของชาวปกากะญอ บ้านแม่จะปูมีความสัมพันธ์กับความเชื่อเรื่องชั่วญนับแต่มนุษย์เกิดจนถึงตาย
 ตลอดถึงการใช้ความรู้ และความเชื่อเรื่องชั่วญในการเลือกที่ตั้งชุมชน การเลือกที่ทำการเกษตรเป็น

เครื่องมือในการดูแลสุขภาพชุมชนทั้งจิต กาย และความสงบสุขของชุมชน นอกจากนั้นบทสวด
 เรียกว่าวัณ กวี และบทนิทานพื้นบ้านของชาวปกากะญอยังพบว่า มีการสอดแทรกคำสอนต่าง ๆ
 ให้ปกากะญอทุกคนตระหนักถึงสายใยความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งของธรรมชาติ และให้มนุษย์รู้จัก
 ถ่อมตน เรียนรู้จากสรรพสิ่งในธรรมชาติโดยยึดหลักความสมดุลเป็นสำคัญ

การวิเคราะห์เงื่อนไข ปัจจัยที่ทำหน้าที่ในการรักษาเสถียรภาพ ตลอดจนเงื่อนไข
 ข้อจำกัดสู่ความยั่งยืนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จากการศึกษาพบว่า มี 4 ปัจจัยหลัก ได้แก่
 (1) การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการผลิตจากเกษตรกรรมเพื่อการยังชีพมาเป็นการเกษตรเชิงพาณิชย์
 (2) ระบบการศึกษาสมัยใหม่ (3) รูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นที่เปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์
 ภายในชุมชนแบบดั้งเดิม และ (4) นโยบายและกฎหมายที่กำหนดโดยรัฐ ซึ่งจากปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้
 ทำให้ชุมชนปกากะญอบ้านแม่ชะปู้ได้ปรับเปลี่ยนองค์ความรู้ดั้งเดิมที่เกี่ยวกับขวัญให้มีความ
 สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน และมีการนำเสนออย่างเป็นระบบ การแปลความหมายเรื่องขวัญ
 สามารถอธิบายโดยเชื่อมโยงกับหลักการทางวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ นิเวศวิทยา และสังคมวิทยาได้
 อย่างมีเหตุผลมากขึ้น และสามารถลดทัศนคติของความเชื่อที่ว่าด้วย ความเชื่อเรื่องขวัญและ
 พิธีกรรมเป็นความมงายของ คนป่า ลงไปได้

เมื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างองค์ความรู้เรื่องขวัญกับการจัดการ
 ทรัพยากรธรรมชาติตามภูมิสังคม โดยภูมิปัญญาขวัญ พบว่า มีความสอดคล้องกันอย่างมีนัยสำคัญ
 เนื่องจากองค์ความรู้เรื่องขวัญในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชาวปกากะญอได้สะท้อน
 หลักคิดสำคัญของปรัชญา วิธีการปฏิบัติ ภายใต้เงื่อนไขภูมิสังคมได้เป็นอย่างดี และเป็นความรู้ที่ถูก
 คัดกรองความถูกต้อง เหมาะสม ในทางการปฏิบัติอิงด้วยศีลธรรม ซึ่งในบทสรุปของงานศึกษาวิจัย
 ชิ้นนี้ได้ให้ข้อเสนอให้มีการยกระดับองค์ความรู้เรื่องขวัญ จากการเป็นองค์ความรู้ของชุมชน
 ท้องถิ่นเป็นการอธิบายและการสร้างรูปธรรมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของกลุ่มชนเผ่า และ
 ชาติพันธุ์ ตลอดจนเครือข่ายชุมชนปกากะญอ สังคมในระดับกว้าง โดยเชื่อว่าองค์ความรู้ดังกล่าวนี้
 สามารถทำหน้าที่ในการขยายพื้นที่การเรียนรู้ทางสังคม และสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น
 และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนที่เป็นรูปธรรมต่อไป

A research of 'Karen Indigenous Wisdom on Natural Resource Management: Land, Water, and Forest: A Case Study of Belief in 37 spirits' aimed to comprehend the principles of natural resource management that elaborated regarding to the belief. The research purposely selected Baan Mae Kha Poo; a Karen community in Samueng district, Chiangmai province to be a case study.

According to the research, 'Kwan' represents the Holy Spirit or Goddess inhabits in nature. The 37 holy spirits in Baan Mae Kha Poo inhabit in different places include: 1) parts of human body; 2) selected kinds of animals; and 3) rice seed. The holy spirits will be specifically identified in consideration to local geo-social factors. Through the inhabiting places, holy spirits reveal different meaningful interpretation. In parts of human body, spirits imply to sincere relationships among individuals, family and community; Karen is taught to pay respectfulness and gratefulness to others. Meanwhile, spirits in animals and rice remind people to learn from animals' ability as well as to take good care of natural resources. Also, the selected animals and rice seed are locally comparable to indicators of sustainable environment. Definitely, Karen utilizes natural resources including animals, rice, land, and water with consciousness and awareness, since they tend to be important to their life.

The holy spirits are functionally significant roles in leading human behaviors and balancing resource utilization. The Karen tribe believes that spirits involve in each step of their

life; from birth to death. The case study of Baan Mae Kha Poo shows that historically and chronically spirits are key factors in the selection of land for community settlement and farming. They also apply in keeping and creating community happiness, harmony and peace. Knowledge on the holy spirits are narrated in local mantras, poems, and folk tales which transferred from generations to generations.

Due to the social and cultural stresses, nowadays, Karen indigenous wisdom on holy spirits has been challenged. Findings shared that there were 5 major factors challenging and questioning to the knowledge; four factors were 1) shifting from subsistence farming to commercial farming; 2) modern educational system; 3) modern/scientific medical treatment 4) replacement of local administration; and 5) state policies and laws on national security and natural resource management. These factors were rapidly influencing to the remaining of traditional beliefs and practices. However, Baan Mae Kha Poo proved that the so-called primitive beliefs could become the up-to-date knowledge. Various natural resource management practices in Baan Mae Kha Poo that initiated based on the beliefs were apparently shown on the effective application in sustainable resource management. The indigenous wisdom could be explained academically and recognized as the 'new science' based on the holistic approach. At the end, the research recommends the application of the knowledge in networking with allies, promoting the public awareness and an increase of participation of local people in defining the policy. The aims build the sustainability in natural resource management.